

dobnih naklepov zveršiti ne more, prestane. Solnce jo slednjič premore vso, in potuhнено se umakne hudobnica. Ptički se zopet razveselijo in začno popevati, ptice selilke se vernejo v domače kraje, travniki začno zeleneti in kmalu pogleda na solnčnatih mestih beli zvonček in dižeča vijolica na svitlo.

A. Bukovski.

Nova meterska mera in vaga.

(Piše Ivan Tomšič.)

Gotovo ste uže slišali, ljubi otroci, da bodo vse naše dosedanje mere in vage prestale in mesto njih se bodo vpeljale nove mere in uteži. Ta izprememba se po malem uže zdaj verši, a popolnoma bode stopila v občno rabo 1. dne meseca januarja 1876. leta. Kaj ne, to bode prav prav kmalu in treba se nam je uže zdaj vsestransko pripravljati, da bomo nove meterske mere in uteži poznali, predno stopijo popolnoma v javno življenje. Res je, da se bode marsikdo težko ločil od naših dosedanjih mer in uteži, a to samo oni, ki nove meterske mere ne pozná, in si misli, Bog vé kakove težave in sitnarije mu bode meterska mera prizadejala. Ali ne bojte se otroci, pokazati vam hočem na kratko in kolikor najbolj umévno, da si bolj prostih in lažjih mer in uteži ne moremo misliti, nego je baš meterska mera, s katero bomo vprihodnje vse naše račune izdelovali. Zaradi lažega pregleda razdeliti si hočemo metersko mero najprej po njenej rabi v štiri oddelke ovako: 1) v mere za dolgosti, 2) v mere za poveršja, 3) v mere za prostornosti in 4) v mere za uteži.

Pričnimo denes takoj pri dolgostnih merah.

Znano vam je otroci, da smo dosihdob, kedar smo kako reč mérili po njenej dolgosti, rabili seženj (klaftro), v prodajalnicah pa laket ali vatel. Ako je bila kaka reč manjša nego seženj, nijsmo je mogli mériti sè sežnjem; primorani smo bili tedaj seženj na več delov razdeliti, ki smo je imenovali čevlje. Tudi čevlje smo razdelili na še manjše dele in imenovali smo je palce, a palci razdeljeni na manjše dele imenovali so se čerte. Za večje dolgosti nego li je seženj, rabili smo „milje“. — Dobro vé, otroci, da vam je vse to znano, kajti vsak izmed vas, ki se je v šoli toliko naučil, da zna „Vertca“ brati, gotovo se je naučil tudi to, da ima seženj (°) šest čevljev ('); čevelj dvanajst palcev ("); palec dvanajst čert ("). Morda tudi to veste, da smo 4000 sežnjev imenovali „1 avstrijsko miljo“. — Vatel smo delili v štiri enake dele, ki smo je imenovali četertine. Kaj ne otroci, da vam je vse to znano? Vidim vas, da se mi smejete ter se čudite, da vam kaj takega pripovedujem, kar ste se uže davno naučili. Ali počakajte malo. Tako vam je bilo do sedaj; vprihodnje bode vse drugače. Povedati vam sem to vendar moral zaradi tega, da boste metersko dolgostno mero laže razumeli. Zdaj vas bodem pa še nekaj vprašal. Povejte mi, kaj smo storili, kedar smo večje daljine mérili in nam je bila naša dosedanja mera „čevelj“ premajhna? Kaj ne čevelj smo pomnoževali in dobili smo sežnje, s pomnoževanjem sežnja pa milje. — Povejte mi zdaj, kaj smo pa takrat storili, kedar smo take daljine mérili, pri katerih nam je bil čevelj prevelik. Kaj ne, razdelili smo si čevelj na več manjših delov, in dobili smo: palce in čerte. Zdaj pomislite otroci, koliko različnih

imen ste si morali zapamtiti, kajti vsak izmed vas vé, da se ženj, čevlji, palec in čerta so različna imena. Pa to še nij vse. Tudi različne številke ste morali pomniti, in to je bilo za vas težavno. Odslej neče biti več tako; mesto čevlja imeli bomo dolgostno mero, ki se jej pravi meter. Z metrom tedaj bomo mérili vprihodnje vse dolgosti, daljine in širine. Denes naj vam samo toliko povem, da je meter nekoliko daljši nego vatel, in tudi nekoliko daljši, nego pol sežnja. Kaj bomo tedaj storili pri dolžinah, ki so daljše nego meter? Nič družega nego to, kar smo storili do sedaj; meter namreč bomo pomnoževali. In kako bomo mérili dolgosti, ki so manjše nego meter? V teh okoliščinah bomo pa meter razdelili na več manjših in enako velikih delov. Tedaj baš tako, kakor je bilo do sedaj sè sežnjem. Razlika je samo ta, da se meter ne deli na čevlje, palce itd. nego deli se na 10 enacih delov, a vsaki deseti del zopet na 10 enacih delov. Pri tem pomnoževanju in delitvi metra, kakor tudi vseh drugih po metru osnovanih mer za poveršja, prostornine in uteži rabili bomo samo sedem besed, ki si je morate jako dobro zapomniti. Te besede so: Deka, Hekto, Kilo, Mirija; deci, centi in mili. Perve štiri besedice so vzete iz gerškega jezika, ostale tri iz latinskega.

A zdaj me pa le dobro poslušajte, kar vam bodem povedal.

Deka	poméni toliko kakor	10krat,
Hekto	„ „ „	100krat,
Kilo	„ „ „	1000krat,
Mirija	„ „ „	10.000krat.
deci	poméni toliko kakor	10ti del,
centi	„ „ „	100ti del,
mili	„ „ „	1000ti del.

To se mi berž naučite jako dobro na pamet in vse boste razumeli, kar vam bodem prihodnjič pripovedal. Da ste mi zdravi!

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Grom, blisek in strela.

Otroci, le hitro semkaj! Božične praznike ste — tega ne dvomim — prav dobro in veselo praznovali, novo leto ste tudi svojim starišem, učiteljem in drugim dobrotnikom voščili, pa ste tudi gotovo obljubili, da boste zmirom boljši in pametnejši. Pa je to tudi popolnoma prav. Človek, kateri nij zmirom boljši in pametnejši, zaostane za duhom časa, a duh časa hití hitro dalje kakor grom, blisek in strela. Kaj ne, kako hitro vam je minulo pretečeno leto? Komaj ste dvanajst števil „Vertca“ prebrali, uže zopet je prišlo „novo leto“. In glejte, novo leto bode tudi naprej še tako urno teklo, pa bode prišlo zopet drugo, tretje itd. in prej, nego mislite, bode — stari ljudje. A takrat vas bodo druge skerbi terle, ter ne bode več tako lahko brali in si take lepe reči zapazovali, kakor zdaj. Z veseljem se bode spominjali na svoja otroška, to je sedanja leta; a